

Коваленко В. В.

д.е.н., професор, Одеський національний економічний університет, Україна

Шепель Є. В.

Викладач кафедри банківської справи,

Одеський національний економічний університет, Україна

ОЦІНЮВАННЯ ВПЛИВУ МОНЕТАРНИХ ЧИННИКІВ НА ФОРМУВАННЯ ІНФЛЯЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ

Анотація. Стаття присвячена вирішенню проблемних питань щодо оцінювання впливу монетарних чинників на визначення рівня інфляційних очікувань від проведення банківської діяльності. Розглянуто та проаналізовано основні монетарні інструменти. Побудовано індексну модель, що дозволяє визначити рівень впливу монетарних чинників на виникнення інфляції в банківській діяльності.

Ключові слова: банки, монетарні чинники, капітал банків, інфляційна складова.

Формул: 1, рис.: 1, табл.: 2, бібл.: 13

Kovalenko V. V.

Doctor of Economics, Professor, Odessa national economic university, Ukraine

Shepel E. V.

Teacher of banking department, Odessa national economic university, Ukraine

AN EVALUATION INFLUENCE OF MONETARY FACTORS IS ON FORMING OF INFLATIONARY COMPONENT ACTIVITY OF BANKS

Annotation. The article is sanctified to the decision of problem questions in relation to the evaluation influence of monetary factors on determination of level inflationary expectations from realization of bank activity. Forming of the clear and scientifically reasonable going becomes the purpose of this research near the evaluation of influence of monetary factors on forming of inflationary constituent in activity of banks. Actuality of researches, sanctified to the study of inflationary processes and adjusting of their influence on bank activity, consists in that inflation is one of the most sharp problems of modern development of economy in many countries of the world, negatively influencing on all parties of life of society.

Basic of monetary instruments are considered and analysed. An of index model is built, that allows defining the level influence of monetary factors on the origin of inflation in bank activity.

Keywords: banks, monetary factors, capital of banks, inflationary constituent.

Formulas: 1; fig.: 1, tabl.: 2, bibl.: 13

JEL Classification: G 21, E 31, D 33

Коваленко В. В.

д.е.н., професор,

Одесский национальный экономический университет, Украина

Шепель Є. В.

Преподаватель кафедры банковского дела,

Одесский национальный экономический университет, Украина

ОЦЕНИВАНИЕ ВЛИЯНИЯ МОНЕТАРНЫХ ФАКТОРОВ НА ФОРМИРОВАНИЕ ИНФЛЯЦИОННОЙ СОСТАВЛЯЮЩЕЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКОВ

Аннотация. Стаття посвящена решению проблемных вопросов относительно оценивания влияния монетарных факторов на определение уровня инфляционных ожиданий от проведения банковской деятельности. Рассмотрены и проанализированы основные монетарные инструменты. Построена индексная модель, что позволяет определить уровень влияния монетарных факторов на возникновение инфляции в банковской деятельности.

Ключевые слова: банки, монетарные факторы, капитал банков, инфляционная составляющая.

Формул 1; рис.: 1, табл.: 2, библи.: 13

Вступ. Підґрунтям для підвищення внутрішнього попиту на гроші та забезпечення цілей економічної політики є використання інструментів фіскальної, бюджетної політики, політики доходів тощо, що забезпечить високі темпи розвитку економіки та прискорить її ремонетизацію.

Як стверджують фахівці та підтверджують проведені дослідження, такі процеси підтримуються завдяки застосуванню Національним банком України монетарних заходів та інструментів за умов все ще відносно повільного запровадження структурних реформ, і тому Національному банку не завжди вдається дотримуватися цифрових значень монетарних агрегатів, визначених Основними засадами грошово-кредитної політики на відповідний рік. Обґрунтовано кілька причин такого стану речей, основні з них такі: невизначеність щодо державної форми власності та ефективного захисту приватної власності; неефективна податкова система сприяє погіршенню структури грошової маси за рахунок зростання її готівкової частини через прагнення суб'єктів господарювання здійснювати фінансові трансакції поза банківською системою з метою уникнення несправедливого оподаткування; незадоволення банківською системою України потреб економіки внаслідок відсутності відповідних законодавчих норм, які б захищали банки як кредиторів, та недовіра до банківської системи суб'єктів ринку; залежність управління грошово-кредитним ринком від запроваджених державою переважно непрозорих спеціальних умов для окремих галузей.

Все це породжує непередбачуваність реального попиту на гроші, а, отже, і встановлення кількісних орієнтирів монетарних агрегатів.

Таким чином, *метою даного дослідження* стає формування чіткого та науково обґрунтованого підходу до оцінювання впливу монетарних чинників на формування інфляційної складової у діяльності банків. Актуальність досліджень, присвячених вивченню інфляційних процесів та регулювання їх впливу на банківську діяльність, полягає у тому, що інфляція є однією з найбільш гострих проблем сучасного розвитку економіки в багатьох країнах світу, негативно впливаючи на всі сторони життя суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемам впливу інфляційних процесів на розвиток економіки присвячені праці зарубіжних та вітчизняних учених. Серед зарубіжних учених слід виділити праці Б.Бернанке, Р. Гленд Габбарда, Дж. М. Кейнса, Р. Манделла, Ф.Мишкіна, С.Фішера, М.Фрідмена, Дж.Тобіна. В Україні серед науковців, які зробили значний внесок у дослідження інфляційних процесів, можна виділити О.Береславську, А.Гальчинського, В.Гейця, О.Гриценко, А.Даниленка, О.Дзюблюка, І.Лютого, В.Міщенко, С. Міщенко, О.Петрика, М.Савлука, В.Стельмаха, О.Шарова та інших.

Науковий аналіз літературних джерел та набутий досвід свідчить, що на інфляційні процеси впливає як соціально-економічна політика держави, так і монетарна політика центрального банку. Це зумовлено тим, що монетарна політика центрального банку не є автономною. Зазвичай центральний банк, як функціональний орган країни з регулювання грошового обігу, має забезпечити досягнення цілей, які ставить перед собою уряд. Тому кінцева мета грошово-кредитного регулювання економіки має співпадати з ключовими цілями макроекономічної політики держави.

Як свідчить науковий аналіз літературних джерел пріоритетність інструментів грошово-кредитного регулювання залежить від цілей і завдань центрального банку на певному етапі, а також дієвості впливу тих чи інших інструментів.

Залежно від конкретних завдань грошово-кредитна політика центрального банку спрямована або на стимулювання кредитної емісії (кредитна експансія), або на її обмеження (кредитна рестрикція).

Шляхом проведення кредитної експансії центральні банки переслідують цілі

зростання виробництва й поживлення кон'юнктури, що, з іншого боку, стимулює інфляційні процеси.

За допомогою кредитної рестрикції центральні банки намагаються запобігти поживленню кон'юнктури, що спостерігається в періоди економічних піднесень, обмежуючи, таким чином, зростання грошової маси, що, у свою чергу, гальмує розвиток інфляційних процесів [1, с. 60].

В цілому, на сьогоднішній день у науковій літературі практично відсутні розробки щодо оцінювання впливу представлених монетарних чинників на інфляційну складову банків.

Виклад основного матеріалу. Сама по собі інфляційна складова у банківській діяльності передбачає послідовну зміну цінового феномену, що спричиняє диспропорції у збалансуванні активних і пасивних операцій. Основні характеристики системи управління інфляційною складовою у діяльності банків представлені на рисунку 1.

Розглянемо та проведемо оцінювання впливу монетарних факторів на інфляційну складову банківських операцій.

Перший з них – це темпи зростання та регулювання грошових агрегатів .

В умовах фінансової кризи та поступового виходу з нього сформувалася тенденція зниження темпів зростання грошового агрегату М2. Зазначене слугувало поштовхом для відмови монетарного характеру інфляції.

З метою реальної оцінки ризиків інфляції з боку грошових чинників при її прогнозуванні та регулюванні необхідно приймати до уваги динаміку зростання не тільки основних, але і опосередкованих, особливо електронних грошей, що емітовані кредитно-фінансовими інститутами, а також грошових сурогатів. Для зниження монетарних ризиків, з нашої точки зору, прогнозування та регулювання грошового пропозиції повинно здійснюватися у відповідності з реальним попитом на гроші у залежності від макроекономічних показників. З цього приводу слід більшої уваги приділяти динаміці швидкості грошового обороту, оскільки її посилення прирівнюється емісії грошей.

На наш погляд, для зниження інфляційного ризику є доцільним законодавче обмеження суми готівкових платежів з метою збільшення безготівкових розрахунків з використанням банківських рахунків клієнтів та електронних грошових коштів. Використання платіжних карт, мобільного банкінгу, Інтернету дозволяє скоротити витрати, пов'язані з готівковими платежами та обігом готівкової маси.

Наступним монетарним фактором, який впливає на виникнення ризику інфляції виступає двояка роль кредиту. Так, для стримування кредитної експансії, перекредитування клієнтів, порушення принципів кредитування необхідна результативна кредитна політика, посилення банківського нагляду та контролю, з урахуванням уроків світової кризи З іншого боку, доцільним є розширення кредитування виробництва товарів та послуг, які слугують забезпеченням стабільності грошей, сприяє зниженню інфляції.

Регулювання кредитних факторів інфляції важливе з точки зору підвищення кредитного компоненту емісії грошей та джерела формування грошової бази, якості національної грошової одиниці як кредитних грошей.

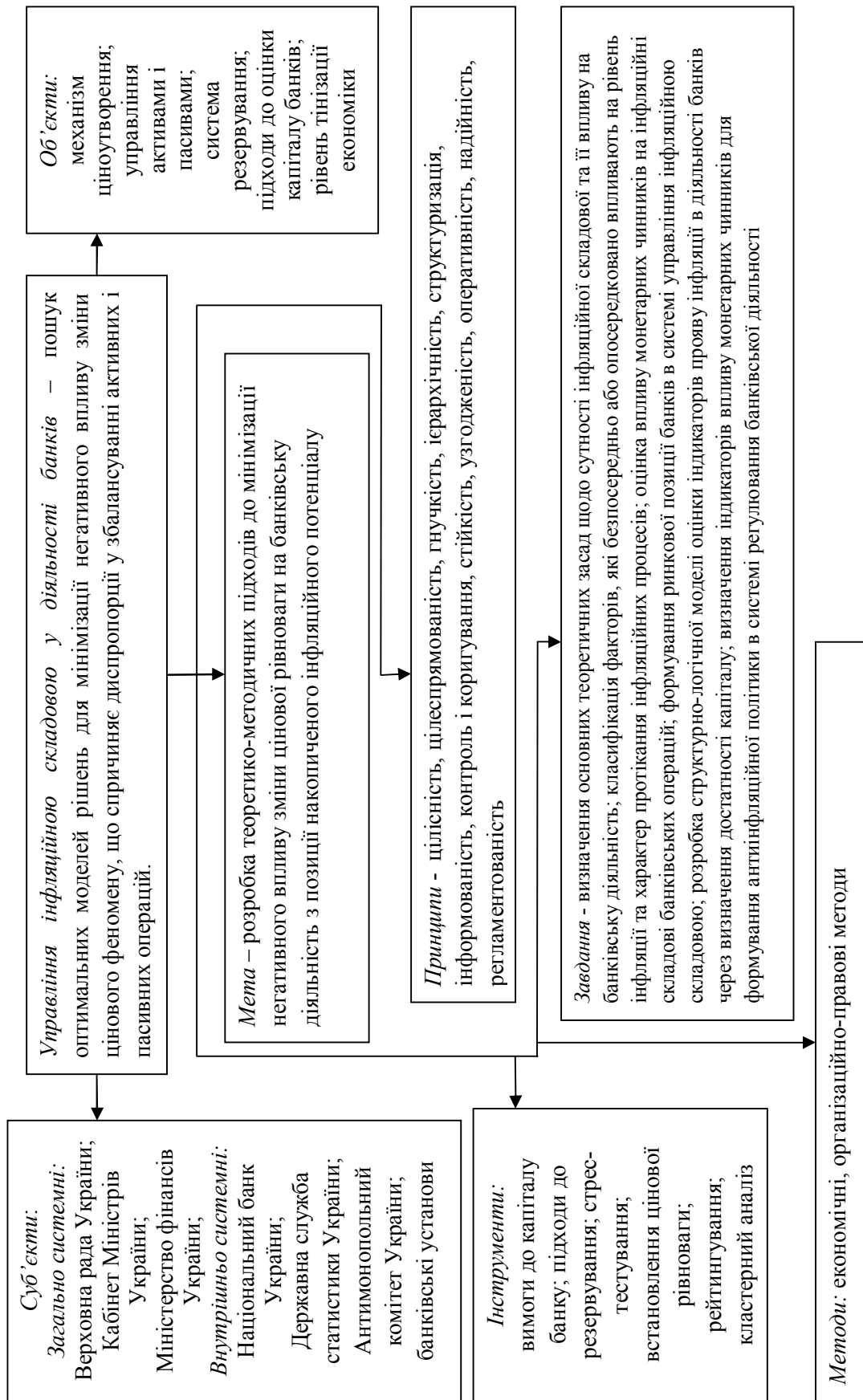

Рис. 1. Елементна побудова системи управління інфляційною складовою у діяльності банків

Джерело: складено автором

Національний банк України здійснює регулювання кредитних факторів інфляції шляхом зміни процентних ставок на основі інфляційних ризиків та ризиків нестійкого економічного зростання. Однак вплив процентної політики, зокрема ставки рефінансування, на розвиток вітчизняної економіки з нашої точки зору недостатньо ефективно на відміну від розвинених країн. Орієнтація Національного банку України на зміст коливань процентних ставок за окремими операціями відносно регулювання ліквідності обмежується лише грошовим ринком, тобто операціями терміном від одного дня до одного року, хоча на кредитному і депозитному ринках вони здійснюються і на середньострокових період.

Напруження щодо ліквідності банківської системи, зумовлене впливом світової фінансової кризи на грошово-кредитному ринку, спостерігалось із жовтня 2008 р. з метою стабілізації ситуації, Національний банк України запровадив додаткові заходи щодо діяльності банків. Основні з них були спрямовані на розширення можливостей банків щодо підтримки ліквідності через механізми рефінансування; недопущення відтоку коштів клієнтів з банківської системи; безперервне здійснення платежів; тимчасове лімітування відхилень між курсами купівлі та продажу готівкової іноземної валюти; пом'якшення умов формування обов'язкових резервних вимог; обмеження попиту банківських установ на іноземну валюту [2].

З метою стабілізації ситуації, що склалася в банківській системі, НБУ розробив нову редакцію Положення «Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України», яка була затверджена постановою Правління Національного банку України від 30 квітня 2009 року № 259, і впровадив її у практику [3;4]. Зазначений нормативний документ був покликаний удосконалити механізм та інструменти регулювання грошово-кредитного ринку й ефективного їх використання для регулювання ліквідності вітчизняних банків.

Слід відмітити, що для оцінювання впливу зниження процентних ставок з метою стимулювання кредитування та інвестиційної діяльності з нашої точки зору недоцільним є обмеження тільки цим елементом вартості кредиту. На практиці, банківські установи включають комісійну винагороду в процентну ставку, що в свою чергу збільшує вартість кредиту.

Таким чином, при прогнозуванні показників кредитної діяльності банків важливо враховувати їх значення для стимулювання економічного зростання без ризику посилення інфляції. Змістовне наповнення негативної ролі кредиту у розвитку інфляції в значній мірі залежить від якості банківського нагляду та контролю щодо зниження ризику перекредитування економіки та дотримання принципів кредитування: терміновості, повернення, забезпеченості, платності.

З метою зниження інфляційного ризику, пов'язного з діяльністю банків, та підвищення їх ролі у досягненні прогнозного рівня інфляції важливо вирішити фундаментальні проблеми банківської системи України. До них слід віднести:

По-перше, проблема підвищення капіталізації банківської системи. Не звертаючи увагу на позитивний рівень прибутку, що досягнений банками у 2013 році (1436 млн. грн.) та рентабельності капіталу – 0,81 %, що на 2,22 % нижче ніж у 2012 р., значення достатності капіталу банку має тенденцію до зниження.

По-друге, недостатність ресурсів банків породжує ризик періодичної нестачі у них ліквідності. Реальним джерелом поповнення ресурсів банків повинно стати збільшення депозитів до вимоги при реалізації стратегії обмеження суми готівкових платежів.

По-третє, для зниження інфляційної складової діяльності банків та підвищення їх ролі у забезпеченні прогнозного темпу інфляції виступає важливим їх фінансова

стійкість, прозорість операцій, ефективність регулювання та нагляду, модернізація банківської системи.

Наступним монетарним фактором, що впливає на інфляційну складову в банківській діяльності є регулювання норм обов'язкового резервування. Норму обов'язкових резервів встановлюють як процентне відношення до суми залучених банком коштів. Механізм формування резервних вимог полягає в тому, що центральний банк зменшує можливість використання банками кредитних ресурсів. На розмір обов'язкових резервів зменшується пропозиція грошей і таким чином центральний банк регулює приріст грошової маси в обігу [5, с. 11]. Обов'язкові резервні вимоги як монетарний механізм мають свої особливості, а саме: це потужний засіб грошово-кредитного регулювання, застосування якого призводить до змін обсягів надлишкових банківських резервів, кредитного потенціалу банківської системи і, як наслідок, темпу приросту грошової маси; обов'язкові резерви є джерелом погашення банками власних зобов'язань у разі їхнього банкрутства; резервування певної частини залучених коштів є обов'язковим для усіх банківських установ держави; механізм обов'язкового резервування має податкову природу, адже робить дорожчими банківські ресурси і потенційно сприяє зниженню доходів банків; найкращий ефект від їхнього застосування спостерігається у довгостроковому періоді.

Саме тому центральні банки використовують цей механізм для вирішення завдань, пов'язаних із регулюванням обсягів грошової маси в обігу, з метою регулювання ліквідності банківської системи, а також як засіб антициклічної та антиінфляційної політики.

Залежно від стану грошово-кредитного ринку і прогнозу його подальшого розвитку НБУ може приймати окремі рішення щодо зміни важелів цього монетарного механізму. До таких важелів належать: звітний період резервування; нормативи обов'язкового резервування; об'єкт резервування; обсяг обов'язкових резервів, який банки повинні зберігати щоденно на початок операційного дня на кореспондентському рахунку в НБУ; гранична кількість випадків недотримання банками щоденних залишків обов'язкових резервів на кореспондентському рахунку в окремі дні звітного періоду резервування; порядок формування та зберігання коштів обов'язкового резервування на окремому рахунку в НБУ [6].

Розглянемо детальніше особливості використання НБУ зазначених важелів.

По-перше. Звітний період резервування – кількість днів резервування і зберігання коштів на кореспондентському або окремому рахунку банку в НБУ. За час використання механізму обов'язкових резервних вимог у незалежній Україні цей важіль мав тенденцію до збільшення і сьогодні становить один календарний місяць [7], що свідчить про лібералізацію політики НБУ щодо обов'язкового резервування.

По-друге. Нормативи обов'язкового резервування. Під час аналізу цього важеля до уваги беруть частоту їхніх змін за певний період. Важливо наголосити, що у світовій банківській практиці центральні банки не змінюють умов формування обов'язкових резервів протягом тривалого часу [5, с. 12]. Наслідком різкого підвищення та високого розміру обов'язкових резервних вимог може бути зниження ліквідності банків, а часті зміни нормативних значень дестабілізують ситуацію на грошово-кредитному ринку та роблять її важко прогнозованою.

По-третє. В Україні резервні вимоги виконують такі головні функції: управління ліквідністю – зміна норми резервування має регулятивний вплив на ліквідність банківської системи, адже резервні зобов'язання є головним визначником грошової позиції комерційних банків і попиту на позикові резерви центрального банку; регулювання пропозиції грошей – резервні вимоги мають здатність обмежувати кредитну емісію банків, використовуючи це, центральний банк може регулювати

грошову пропозицію в економіці держави: збільшення резервної норми призводить до обмеження кредитних вкладень банків, і навпаки; оподаткування – резервні вимоги є своєрідним податком для банків, адже необхідність обов'язкового резервування частини залучених банками коштів знижує частку «працюючих» активів банків, що, своєю чергою, впливає на дохідність банківської діяльності [8, с. 170].

Необхідно зазначити, що застосування обов'язкових резервних вимог у різних країнах має деякі відмінності, а саме різняться порядок визначення норми обов'язкових резервних вимог; база для обчислення обов'язкових резервів; активи, які використовують для задоволення резервних вимог; величина норми обов'язкового резервування та критерії її диференціації; розрахунковий період дотримання резервних вимог і порядок їхнього регулювання.

Окрім управління ліквідністю, регулювання пропозиції грошей та податкової, резервні вимоги виконують функції:

Стимулювання. Фіксація резервних вимог до кредитних установ має стимулюючий характер, оскільки під час формування резервів діє принципу усереднення (вимог а підтримання обов'язкових резервів не на щоденній, а на середній - хронологічній основі, наприклад середньомісячній), який на дає кредитній установі певної гнучкості впродовж звітного періоду та стабілізує ринкові механізми взаємодії на фінансовому ринку й регулює короткострокову процентну ставку [9, с. 13].

Грошового буфера. Зміна норми обов'язкових резервів дає змогу забезпечити своєрідний буфер, що пом'якшує кон'юнктуру грошового ринку [10, с. 57].

Серед монетарних чинників, що впливають на інфляційну складову банківських операцій відносять також і валютне курсоутворення.

Валютний курс є вагомим інструментом монетарної політики, що безпосередньо впливає на динаміку макроекономічних показників. Реалізація валютної політики в напрямку формування сприятливої динаміки обмінного курсу національної валюти, надає додатковий поштовх для прискорення економічного розвитку країни.

Аналізуючи тенденції валютного ринку України у 2013 році, можемо зробити висновок, що курс гривні зазнавав впливу чинників: пропозиція валюти на внутрішньому ринку є зовнішнім, екзогенним чинником, практично не пов'язаним із динамікою попиту на неї; країни з внутрішніми валютами або валютами зовнішньої конвертації за поточними міжнародними розрахунками зазвичай мають неглибокі та нерозвинуті фінансові ринки; вітчизняна валюта значно поступається іноземній за рівнем ліквідності і ступенем міжнародного визнання, тому власники намагаються притримувати валюту, створюючи при цьому її дефіцит на внутрішньому ринку [11, с. 3].

При розгляді питання валютного курсу та інфляції слід звернути увагу на такий феномен як фінансова доларизація. Доларизація в Україні була і залишається системною проблемою вітчизняної економіки. Поява цього явища була зумовлена високим рівнем інфляції, стрімкою девальвацією національної грошової одиниці та зниженням її купівельної спроможності на початку 1990-х років. Унаслідок цих негативних явищ національні гроші перестали виконувати деякі свої функції.

У 2013 році рівень фінансової доларизації зріс до 37,2% порівняно з 32% у 2012-му (табл. 1).

Внаслідок високої гіперінфляції в Аргентині та Еквадорі песо і сукре перестали виконувати функцію засобу нагромадження, тому в цих країнах відбулася доларизація внутрішніх розрахунків. Високоліквідні валюти (а долар США є саме такою) стають головним засобом обігу в світових фінансах, тобто грошима на ринках, де купують і продають гроші інших країн.

Динаміка обсягів депозитів та рівня доларизації в Україні
за період 2007-2013 рр.

Показники	Роки						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Депозити, залучені депозитними корпораціями, млн. грн.	283 875	359 740	334 953	413 851	491 756	534 280	702904
Темп приросту, %	52,7	26,7	-6,9	23,6	18,8	9,2	31,56
у тому числі:							
У національній валюті, млн. грн.	192297	201 835	173 091	239918	280 440	298 728	365959
Темп приросту, %	67,0	5,0	-14,2	38,6	16,9	6,3	22,51
В іноземних валютах, млн. грн.	91 577	157 905	161 862	173933	211 316	235 552	336954
Темп приросту, %	29,3	72,4	2,5	7,5	21,5	13,2	43,05
Рівень доларизації (депозити в іноземних валютах/М2),%	23,4	30,8	33,4	28,8	31,0	32,4	37,2
Темп приросту, %	-14,3	31,6	8,4	-13,7	7,6	4,52	14,75

Джерело: розраховано автором за матеріалами [12]

Доларові ринки залишаються високо розвинутими і мають широкий спектр фінансових інструментів. Практично будь-яка валюта, котра має поточне ринкове котирування, може бути безпосередньо конвертована в долар США.

Слід зазначити, що проникнення долара США у внутрішні розрахунки є небажаним явищем, особливо для України. Доларизація, як свідчить вітчизняна практика, негативно впливає на стан грошово-кредитної системи країни, оскільки знижує ефективність монетарних важелів регулювання грошового обігу. Нині в Україні фактично сформувалася бівалютна грошова система, управління якою є проблематичним для Національного банку України. Зокрема, вітчизняна грошова маса на сьогодні складається з двох частин: гривневої та доларової. Обсяг готівкових доларів оцінюється фахівцями НБУ в суму 50 млрд. доларів США. Таким чином, доларова маса у перерахунку на вітчизняну валюту становить 50 % гривневого агрегату М2 [11, с. 6].

Таким чином, можна зробити висновок про те, що монетарні фактори впливають на формування інфляційної складової банківських операцій.

З метою прогнозування рівня інфляційних очікувань при проведенні банківської діяльності через монетарні чинники, на наш погляд є доцільним побудова індексної моделі та проведення індексного аналізу, який дозволяє аналізувати зміни явища або групи явищ за певний період часу, а також зв'язувати ступінь впливу зміни кожного фактору в утворенні загальної зміни [13].

Індексна модель являє собою системи взаємозалежних індексів, яка дозволяє виміряти ступінь або абсолютну величину впливу факторів, включених до моделі, на зміну результату – рівня інфляційних очікувань при проведенні банківських операцій через монетарні фактори.

Слід відмітити, що відомі форми індексів мають одну властивість, яка є вимогою до формування індексної системи: це якісна однорідність індикаторів, що її утворюють. Тому, при побудові індексної моделі ми переходимо від абсолютних до відносних величин порівняння, структури та координації. Для аналізу впливу чинників на рівень

інфляційних очікувань від проведення банківських операцій через монетарні чинники, будемо виходити із темпів зростання та регулювання грошових агрегатів – рівень монетизації; . регулювання кредитних факторів інфляції - середньозважена процентна ставка рефінансування; регулювання норм обов’язкового резервування; валютний курс – рівень доларизації.

Таким чином, можна створити чотири факторну індексну систему, яка матиме вигляд:

$$I_k = I_{k_1} * I_{k_2} * I_{k_3} * I_{k_4}, \quad (1)$$

де I_k - індекс рівень інфляційних очікувань від проведення банківських операцій через монетарні чинники; I_{k_1} - індекс зміни рівня монетизації; I_{k_2} - індекс зміни середньозваженої процентної ставки рефінансування; I_{k_3} - індекс зміни норми обов’язкового резервування; I_{k_4} - індекс зміни рівня доларизації.

Алгоритм розрахунку приєднаних індексів, що входять в модель представлено у таблиці 2.

Таблиця 2

Алгоритм розрахунку рівня інфляційного очікування від проведення банківських операцій через монетарні чинники

№ пор.	Алгоритм розрахунку індексу	Позначення
1.	$I_k = \frac{\sum k_1^1 * k_2^1 * k_3^1 * k_4^1}{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^0 * k_4^0},$	I_k - рівень інфляційних очікувань від проведення банківських операцій через монетарні чинники; k_1^1, k_1^0 - рівень монетизації за звітний та базовий періоди; ; k_2^1, k_2^0 - середньозважена ставка рефінансування за звітний та базовий періоди; k_3^1, k_3^0 - норма обов’язкового резервування за звітний та базовий періоди; k_4^1, k_4^0 - рівень доларизації за звітний та базовий періоди
2.	$I_{k_1} = \frac{\sum k_1^1 * k_2^1 * k_3^1 * k_4^1}{\sum k_1^0 * k_2^1 * k_3^1 * k_4^1},$	I_{k_1} - індекс зміни рівня монетизації
3.	$I_{k_2} = \frac{\sum k_1^0 * k_2^1 * k_3^1 * k_4^1}{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^1 * k_4^1},$	I_{k_2} - індекс зміни середньозваженої процентної ставки рефінансування
4.	$I_{k_3} = \frac{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^1 * k_4^1}{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^0 * k_4^1},$	I_{k_3} - індекс зміни норми обов’язкового резервування

№ пор.	Алгоритм розрахунку індексу	Позначення
5.	$I_{k4} = \frac{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^0 * k_4^1}{\sum k_1^0 * k_2^0 * k_3^0 * k_4^0}$	I_{k4} - індекс зміни рівня доларизації

Джерело: складено авторами

Отримані розрахунки свідчать про те, що рівень інфляційних очікувань від проведення банківських операцій через монетарні чинники у прогнозованому періоді - 2014 р. складає 114,2 %. Зазначене викликано зміною рівня доларизації у бік збільшення на 14 %, що призвело до збільшення інфляційних очікувань на 4,5% та збільшенням норми обов'язкового резервування на 2 %.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, було встановлено, що на рівень інфляційних очікувань банківських операцій впливають такі монетарні чинники як рівень монетизації, рівень доларизації, середньозважена процентна ставка рефінансування та норма обов'язкового резервування.

Доведено вплив монетарних факторів на інфляційну складову банківських операцій, а саме: темпи зростання та регулювання грошових агрегатів; кредитний фактор інфляції; регулювання норм обов'язкового резервування; валютне курсоутворення.

З метою прогнозування рівня інфляційних очікувань при проведенні банківських операцій через монетарні чинники, обґрунтовано доцільність побудови індексної моделі та проведення індексного аналізу, який дозволяє аналізувати зміни явища або групи явищ за певний період часу, а також зв'язувати ступінь впливу зміни кожного фактору в утворення загальної зміни.

Основою для побудови індексної моделі інфляційних очікувань при проведенні банківських операцій через монетарні фактори, є ланцюгова система зв'язку, в якій модельований показник розглядають як функцію певної множини факторів на основі якої будують мультиплікативну модель. У якості змінних факторів взято темпи зростання та регулювання грошових агрегатів – рівень монетизації; . регулювання кредитних факторів інфляції - середньозважена процентна ставка рефінансування; регулювання норм обов'язкового резервування; валютний курс – рівень доларизації.

Література

1. Монетарна політика Національного банку України: сучасний стан та перспективи змін [Текст] / За ред. В. С. Стельмаха. – Київ : Центр наукових досліджень НБУ ; УБС НБУ, 2009. – 404 с.
2. Міщенко, В. Ліквідність банківської системи: економічна сутність, структура і методологічний підхід до аналізу [Текст] / В. Міщенко, А. Сомик // Вісник Національного банку України. – 2008. – № 11. – С. 6–9.
3. Лис, Ігор. Удосконалення управління ліквідністю банку в умовах світової фінансової кризи [Текст] / Ігор Лис // Банківська справа. – 2009. – № 4. – С. 19–25.
4. Про регулювання Національним банком України ліквідності банків України [Електронний ресурс] : положення, затверджене постановою правління Національного банку України від 30.04.2009 № 259. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09>.
5. Гребеник, Н. Основні віхи у формуванні та проведенні грошово-кредитної (монетарної) політики в Україні. Стаття друга. Розвиток і оптимізація механізмів та інструментів монетарної політики [Текст] / Н. Гребеник // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 2. – С. 10–15.
6. Про порядок формування та зберігання обов'язкових резервів для банків України та філій іноземних банків в Україні. [Електронний ресурс] : положення, затверджене постановою правління Національного банку України від 16.03.2006 № 91. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0312-06>.
7. Про деякі питання регулювання грошово-кредитного ринку України. [Електронний ресурс] : затверджене постановою правління Національного банку України від 19.09.2013 № 371. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0371500-13>.
8. Решишванна, Б. В. Обов'язкові резервні вимоги – монетарний механізм регулювання грошового ринку [Текст] / Б. В. Решишванна // Науковий вісник ЛТНУ. – 2013. – Вип. 23.10. – С. 164–173.

9. Буковинський, С. Досвід використання інструментів рефінансування в монетарній політиці Європейського центрального банку [Текст] / С. Буковинський, В. Корнівська // Вісник Національного банку України. – 2010. – № 3. – С. 7–13.
 10. Моисеев, С. Структура, функции между народная практика резервных требований [Текст] / С. Моисеев // Финансы и кредит. – 2002. – № 17. – С. 56–67.
 11. Береславська, О. Дисбаланси валютного ринку України [Текст] / О. Береславська // Вісник Національного банку України. – 2013. – № 3. – С. 3–9.
 12. Дані фінансової звітності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=359492.
 13. Ерина, А. М. Математико-статистические методы изучения экономической эффективности производства [Текст] / А. М. Ерина. – М. : Финансы и статистика, 1983. – 191 с.
- Стаття надійшла до редакції 04.09.2014 © Коваленко В. В., Шепель С. В.

References

1. Stelmakh, V. S. (2009). *Monetarna polityka Natsionalnoho banku Ukrainy: suchasnyj stan ta perspektyvy zmin*. Kyiv: Tsentр naukovykh doslidzhen NBU«UBS NBU».
2. Mischenko, V., & Somyk, A. (2008). Likvidnist bankivskoi systemy: ekonomichna sutnist, struktura i metodolohichniy pidkhd do analizu. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 11, 6–9.
3. Lys, I. (2009). Udoshkonalennia upravlinia likvidnistiu banku v umovakh svitovoi finansovoi kryzy. *Bankivska sprava*, 4, 19–25.
4. *Pro rehuliuвання Natsionalnym bankom Ukrainy likvidnosti bankiv Ukrainy, polozhennia vid 30.04.2009*, 259. Available at <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0410-09>
5. Hrebenyk, N. (2010). Osnovni vikhy u formuvanni ta provedenni hroshovo-kredytnoi (monetarnoi) polityky v Ukraini. Stattia druha. Rozvytok i optymizatsiia mekhanizmiv ta instrumentiv monetarnoi polityky. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 2, 10–15.
6. *Pro poriadok formuvannya ta zberihannya oboviazkovykh rezerviv dlia bankiv Ukrainy ta filii inozemnykh bankiv v Ukraini, polozhennia vid 16.03.2006, № 91*. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0312-06>
7. *Pro deiaki pytannia rehuliuвання hroshovo-kredytneho rynku Ukrainy, polozhennia vid vid 19.09.2013*, 371. Available at <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0371500-13>
8. Vyshyvana, B. V. (2013). Oboviazkovi rezervni vymohy - monetarnyi mekhanizm rehuliuвання hroshovoho rynku. *Naukovyj visnyk LTNU*, 23.10, 164-173.
9. Bukovynskiy, S., & Kornivska, V. (2010). Dosvid vykorystannia instrumentiv refinansuvannya v monetarnii politytsi Yevropeiskoho tsentralnoho banku. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 3, 7–13.
10. Moiseev, S. (2002). Struktura, funktsii mezhdunarodnaia praktika rezervnykh trebovaniy. *Fynansy i kredyt*, 17, 56–67.
11. Bereslavska, O. (2013). Dysbalansy valiutnoho rynku Ukrainy. *Visnyk Natsionalnoho banku Ukrainy*, 3, 3-9.
12. *Dani finansovoi zvitnosti bankiv Ukrainy*. Available at http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=359492
13. Erina, A. M. (1983). *Matematiko-statisticheskie metody izucheniya ekonomicheskoy effektivnosti proizvodstva*. Moskva: Finansy i statystyka.

Received 04.09.14

© Kovalenko V. V., Shepel E. V.